

Roosendaal
Tilburg
Twente
Utrecht
Veendam
Vlaardingen
Voorne

Paul Schepers
Dr A. G. M. Liernur
R. Knoop
H. Th. Nieuwenhuijsen
P. Korte
L. Lankester
C. Sipkes

Vriezenveen
Winterswijk
Zaanstreek
Zeist
Zuidlaren
Zutphen

H. Fokke
F. A. Horsthuis
Dr W. J. Prud'homme van
Reine
J. Visser
M. J. A. Hertz
M. J. Dunlop

De kluut als broedvogel bij Amsterdam

Ook in 1950 werden er weer een aantal broedgevallen van de Kluut op het grondgebied van Amsterdam geconstateerd. En dit is dan het vierde jaar in successie, dat wij deze vogel als broedvogel bij de hoofdstad vastgesteld hebben.

Natuurlijk was voordien de Kluut voor de vogelwaarnemers geen onbekende verschijning in het Amsterdamse gebied met zijn voor stelt- en strandlopers zo bij uitstek geschikte baggerbergplaatsen. In voor- en najaar werden er telkens wel gezien. Altijd waren het echter trekvogels, die na korter of langer oponthoud weer verdwenen. Zo lezen we nog in „Vogels van Amsterdam”, dat de soort ieder najaar op de baggerterreinen in het N. en NW. van de stad in enkele exemplaren werd gezien. Dikwijls waren er jonge vogels onder. Ook in het voorjaar verschenen ze, hoewel minder regelmatig. Het verblijf was dan van veel kortere duur en geen wonder, de drang om de broedterreinen zo snel mogelijk te bereiken was groot. Wie echter in die tijd de

veronderstelling geopperd zou hebben, dat de Kluut ook als broedvogel nog eens aangetroffen zou worden, zou zeer zeker enigszins vreemd aangekeken zijn. Beslist zou men de schouders opgehaald hebben.

Niettemin in 1947 waren ze er dan toch en liefst nog wel op twee ver uiteen liggende plaatsen. Daar was dan eerst het broedpaar, dat zo prachtig van een kleine baggerbult in een vijver „in statu nascendi” in het Amsterdamse Bos gebruik wist te maken en in weerwil van een talrijk bezoek vrij rustig tot broeden kwam. Aan de NW-zijde van de stad maakten ter zelfder tijd vijf andere paren gebruik van een schitterend gelegen broedterrein, om daar vrij ruim uit elkaar te nestelen en hun jongen groot te brengen. Dit broedterrein werd gevormd door de bodem van de tegenwoordige Westhaven, gelegen in de Grote IJpolder ten Zuiden van de spoorlijn naar Zaandam.

Jonge kluut

Foto J. E. Sluifers

Deze haven was toen pas uitgegraven. Water stond er slechts in kleinere en grotere plassen, want de verbinding naar de Fordhaven en het Noordzeekanaal was nog niet doorgegraven. Het geheel vormde een waardig gebied voor allerlei vogels, die er op de trek kwamen pleisteren, waarbij natuurlijk strandlopers en ruiters de hoofdschotel vormden. Maar ook in het voorjaar was het er interessant. Met zekere weemoed denk ik altijd aan die jaren terug, als ik er nu weer eens kom en er de grote watervlakte zie, waarop alleen 's winters de troepen eenden nog enige afwisseling brengen.

In hoeverre in dat jaar Kluten aan de Rothoek, benoorden het Noordzeekanaal gebroed hebben, weet ik niet, daar ik van dat jaar uit die tijd geen gegevens over dit terrein bezit.

Nu kan men zich afvragen, waar deze broedvogels vandaan kwamen en waarom ze zich nu juist daar vestigden. Oorzaken zouden kunnen zijn: 1. een minder geschikt worden van broedterreinen elders, 2. een groei van de Klutenbevolking in ons land en 3. een groot geboorteoverschot.

Wat het eerste punt betreft, kan verwezen worden naar de broedgevallen van Kluten op drooggekomen inundatieterreinen tussen Santpoort en Haarlem, waar de soort in 1945 tot broeden was gekomen. Deze terreinen zijn in volgende jaren niet geschikt gebleven als broedterrein. Ten tweede vindt de groei van de Klutenbevolking in ons land nog voortgang. Dit als een gevolg van de volledige bescherming en het aanwezig zijn van veilige en rustige broedgebieden, die we op Texel, Schouwen, De Beer, enz. vinden. En door deze goede bescherming zal het verloop van het broedseizoen voor deze soort in de meeste gevallen gunstig zijn, zodat met een behoorlijk geboorteoverschot diënt rekening gehouden te worden. Dit geboorteoverschot, de jonge vogels dus, moet als het ware een nieuw afzetgebied vinden. Dit kan zijn bij de reeds bestaande kolonies, maar bij gebrek aan plaatsruimte, ten gevolge van minder geschikt terrein, zal naar nieuwe broedgebieden uitgekeken dienen te worden, waar de jonge vogels met de oude vogels, die nimmer tot broeden kwamen en dus het legertje overzomeraars vormden, kunnen overgaan tot nieuwe kolonievorming. Is dit laatste dus het geval, dan zou dus in de volgende jaren een terugkeer naar een dergelijk nieuw broedgebied geconstateerd moeten worden.

Dit gebeurde nu bij Amsterdam, want het volgende jaar, in 1948, waren de Kluten weer present. In de eerste plaats in het Amsterdamse Bos. Daar werd wederom een paar gezien, maar door minder gunstige terreinsomstandigheden kwam het niet tot een broedgeval. Wel werden in de onmiddellijke nabijheid van het Amsterdamse Bos nog Kluten gezien en werd zelfs de mogelijkheid van een broeden op een weiland aan de grote weg naar Den Haag geopperd, maar een bevestiging daarvan was niet te verkrijgen, terwijl eigen onderzoekingen geen resultaat afwierpen.

Een broeden in de Westhaven was toen niet goed meer mogelijk. Maar daar stond tegenover, dat de soort nu op de Rothoek met zekerheid tot broeden overging. Daar is in ieder geval het tot zijn recht komen van een enkel nest waargenomen. Overigens hadden hier de vogels zeer veel te lijden van verstoringen en uithalen en het heeft mij altijd verwonderd, dat er inderdaad iets van terecht is gekomen.

Het jaar 1949 maakte een betere beurt. In de Grote IJpolder, op een terrein vlak achter de nieuwe Westhaven ging een paar tot broeden over en we mochten later het genoegen smaken, de al enigszins flink uit de kluiten gewassen jongen over het daar aanwezige, zandige opspuitterrein te zien

Klutennest

Foto: J. E. Sluifers

lopen en er zelfs een te vangen. Daarnaast was er eveneens een paar in de Amsterdampolder, dat tot nestelen overging. Net aan de andere kant van de spoorlijn naar Zaandam. Hier lag het nest op een opgehoogd stuk, dat losjes met koolzaad begroeid was. Ook dit nest liep zeer goed uit en de vier jongen werden herhaaldelijk gezien, terwijl de oude vogels zwaar alarmeerden bij nadering. Er kwam nog bij, dat zich bovendien een zestal andere Kluten, niet-broeders, geregeld op deze terreinen ophielden. Weer dus een geval van overzomer. Of toen de soort ook op de Rothoek nog aanwezig geweest is, kan ik helaas niet opgeven, daar ik van dit terrein geen gegevens over die tijd bezit. Wel broedden Kluten op een geheel ander gebied, namelijk in de Duivendrechtse polder, ten Zuidoosten van Amsterdam.

Zoals het gewoonlijk met nieuwe vestigingen gaat en zeker, als het ook nog jonge vogels betreft, vindt het broeden nogal laat in het seizoen plaats. Dit was ook weer het geval in 1950, toen op hetzelfde terrein in de Amsterdampolder zich een twaalfstal Kluten kwam vestigen. Ik zeg nu wel op hetzelfde terrein, maar door de geweldige werkzaamheden in deze polder, die bestaan in het aanleggen van een nieuwe weg naar de Zaanstreek, uitbreiding van de havenwerken, het bouwen van een nieuwe elektrische centrale, enz., is het totale aspect van het terrein hier onherkenbaar veranderd. Goed, de twaalf Kluten waren er. In het eerst hielden zij zich hoofdzakelijk in een klein stukje bouwland op en zag het er naar uit, dat zij daar inderdaad broedden. Of zij er verstoord zijn, of dat er andere oorzaken waren; in ieder geval vijf paren verhuisden naar een uitgegraven havengedeelte en nestelden daar (opnieuw?). Eén paar bleef op de oude plaats en daarvan vond ik op een mooie Juni-avond drie pas enkele uren oude jongen in een aangrenzende sloot. Ook van de andere paren werden of nesten of jongen gezien, hoewel niet ieder nest volmaakt is uitgelopen. Overigens kunnen we zeggen, dat het broeden zeker succesvol is geweest.

Ook op een ander terrein zijn Kluten geweest en hebben er gebroed. Dit lag in de Sloterdijkmerpolder. Van mogelijke andere broedterreinen staan mij echter geen gegevens ten dienste. Laat ons echter hopen, dat ook in volgende jaren de Kluut als broedvogel voor Amsterdam behouden blijft. Veel staat is daar, jammer genoeg, niet op te maken, daar de broedterreinen juist die zijn, welke door opspuit- of graafwerkzaamheden ontstaan en die nooit een standvastige vorm zullen verkrijgen; bovendien door de snelle voortschrijding van die werkzaamheden reeds een volgend jaar zo niet totaal verdwenen, toch aanmerkelijk van karakter veranderd kunnen zijn.

Amsterdam.

J. E. Sluifers.